

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sk/38/2020
Identifikačné číslo spisu: 5019200777
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:5019200777.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu: J. B., narodený XX.XX.XXXX., bytom T.. XXXX/X, C. právne zastúpený JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, so sídlom Sibírska č. 4, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 - 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č.: XXX XXX XXXX X zo dňa 15.11.2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 29Sa/48/2019-229 zo dňa 20.10.2020, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Žalovanému náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Žiline (ďalej ako „krajský súd“, resp. „správny súd“) rozsudkom č.k. 29Sa/48/2019-229 zo dňa 20.10.2020 zamietol žalobu zo dňa 14.12.2019, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15.11.2019. Žalobcovi ani žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Sociálna poisťovňa - ústredie, ako prvostupňový správny orgán, rozhodnutím číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 20.08.2019 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) podľa § 65, § 65a a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a podľa § 14, § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť žalobcu zo dňa 12.07.2019 o starobný dôchodok ku dňu 01.08.2018.

3. O odvolaní žalobcu voči vyššie citovanému rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa rozhodol generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne tak, že rozhodnutím číslo: XXX XXX XXXX X zo dňa 15.11.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové

rozhodnutie potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že dôchodkový vek je možné určiť postupom podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú. S poukazom na ustanovenia § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, § 174 ods. 1, 2, § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. žalovaná konštatovala, že podľa potvrdenia Vojenského útvaru sociálneho zabezpečenia Bratislava zo 06.12.2018 bol žalobcovi podľa § 123 ods. 2 a § 38 zákona č. 328/2002 Zb. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Zb.“) priznaný od 01.01.2003 výsluhový dôchodok. Pre nárok na výsluhový dôchodok a stanovenie jeho sumy bola podľa potvrdenia úradu z 06.12.2018 žalobcovi započítaná doba výkonu základnej vojenskej služby od 08.08.1980 do 10.07.1982 v II. kategórii funkcií, doba služby vojaka z povolania od 11.07.1982 do 31.12.1985 v II. kategórii funkcií, doba služby vojaka z povolania od 01.01.1986 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií a doba služby vojaka z povolania od 01.01.2000 do 31.12.2002 v III. pracovnej kategórii. Žalovaná konštatovala, že žalobca do 31.12.1999 získal v I. kategórii funkcií 14 rokov a 3 dni a v II. kategórii funkcií 5 rokov a 147 dní, žalobca tak v I. a II. kategórii funkcií získal menej ako 20 rokov, preto nesplnil podmienky v zmysle § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. k 01. augustu 2018, t.j. dovŕšením 55 rokov veku. Ku dňu skončenia výkonu služby v I. kategórii funkcií (prvej pracovnej kategórii) t. j. k 31. decembru 1999 nebol žalobca zo zamestnania ani prepustený z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať doterajšie zamestnanie vzhľadom na zdravotný stav a z dôvodu racionalizačných a organizačných opatrení bol prepustený až dňom 31.12.2002. Žalobca preto nesplnil ani podmienky v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., a preto nárok na starobný dôchodok dovŕšením 55 rokov veku žalobcovi nevznikol. Na dôvažok žalovaná konštatovala, že žalobcovi dobu štúdia na Vojenskej strednej odbornej škole (ďalej len „VSOŠ“) v Žiline od 01.09.1978 do 07.08.1980 Vojenský útvar sociálneho zabezpečenia Bratislava nehodnotil ako dobu služobného pomeru pre nárok na výsluhový dôchodok. Táto doba bola zhodnotená pre posúdenie nároku na starobný dôchodok v tretej pracovnej kategórii. Žalobca podal v zákonom stanovenej lehote proti uvedenému rozhodnutiu správnu žalobu.

4. Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že správna žaloba nie je dôvodná. Krajský súd konštatoval, že podstatou sporu medzi účastníkmi je otázka, či je možné dobu štúdia žalobcu na Vojenskej strednej odbornej škole v Žiline od 01.09.1978 do 07.08.1980 (nezhodnotenú ako dobu služobného pomeru pre nárok na výsluhový dôchodok) zhodnotiť pre posúdenie nároku na starobný dôchodok, a zaradiť na účely dôchodkového zabezpečenia do I. (resp. II.) kategórie funkcií. Po preskúmaní obsahu súdneho a administratívneho spisu krajský súd zhodne s názorom žalovaného konštatoval, že žiaci 1. a 2. ročníka VSOŠ sa štúdiom pripravovali na službu vojaka z povolania a neboli vojakmi v činnej službe. Žiaci VSOŠ vojenskú základnú službu vykonávali počas štúdia v 3. a 4. ročníku, štúdium v 1. a 2. ročníku VSOŠ nie je možné považovať za ostatnú vojenskú službu podľa § 132 ods. 1 písm. b) zák. 100/1988 Zb. Vykazovanie doby základnej (náhradnej) služby poslucháčov a žiakov vojenských škôl z radov občianskej mládeže bolo upravené v prílohe 3 smernice. Do vojenskej činnej služby mohol byť zaradený iba ten, kto dosiahol vek 18 rokov. Podľa prílohy 3 smernice „poslucháči (žiaci) vojenských škôl do dovŕšenia veku 17 rokov boli vo vojenských školách vedení ako chovanci a doba štúdia sa im započítavala do nástupu vojenskej činnej služby ako doba potrebná k príprave na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky (§ 10 ods. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov), t.j. v 3. pracovnej kategórii.“

5. Správny súd tiež poukázal na skutočnosť, že žalovaná nie je oprávnená zaraďovať zamestnania do pracovných kategórií, ale toto oprávnenie patrilo do pôsobnosti zamestnávateľov na základe rezortných zoznamov. Podľa § 168 vyhlášky č. 149/1988 Zb. doba vojenskej činnej služby vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania sa započítava v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený. Krajský súd konštatoval, že uvedené ustanovenie nie je možné aplikovať v prípade žalobcu, pretože žalobca v spornom období nevykonával vojenskú činnú službu. Žiaci VSOŠ vykonávali činnú službu až po zložení prísahy - základnú vojenskú službu a až po jej absolvovaní boli splnené zákonné podmienky na prijatie vojakov do služobného pomeru vojakov z povolania. Ozbrojovanie 14-16 ročných žiakov VSOŠ a naplnenie ich činnosti, hoci podobnej ako činnosti vojakov v činnej službe alebo službe vojakov z povolania,

nemohlo založiť v zmysle uvedených ustanovení zákona č. 92/1949 Zb. branného zákona (ďalej len „branný zákon“) a zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov, služobný pomer týchto žiakov ako vojakov z povolania, ktorý je pre účely zaradenia služby do I. kategórie funkcií rozhodujúci podľa § 120 ods. 1 a 2 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení, ako aj zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

6. Krajský súd uviedol, že status vojaka definovalo ust. § 2 ods. 2 veta druhá branného zákona, podľa ktorého vojakmi sa rozumeli osoby, ktoré boli odvedené a mali služobnú povinnosť, avšak skutočnosť, že žalobca sa v súvislosti s nástupom na VSOŠ podrobil odvodovému konaniu, nezakladá jeho status vojaka v činnej službe. Krajský súd ďalej konštatoval, že činnosť žiakov v prvých a druhých ročníkoch VSOŠ nemožno subsumovať pod žiadnu z vojenských činných služieb v zmysle ustanovení § 20 ods. 2 písm. a) až g) branného zákona a rovnako nie je možné konštatovať, že boli u týchto žiakov splnené zákonné podmienky vzniku služobného pomeru vojaka z povolania. Žiaci 1. a 2. ročníkov VSOŠ boli vojakmi mimo činnej služby, a teda ani vo vzťahu k ich činnosti v rámci vzdelávacieho procesu nemohlo byť realizované zaradenie medzi služby vojakov z povolania do I. kategórie funkcií. K námietkam žalobcu, ktoré sa týkali prísneho režimu pri výchove, ozbrojovania a povinnej práce, správny súd konštatoval, že nie sú predmetom súdneho prieskumu zákonnosti žalobou napadnutého administratívneho rozhodnutia a postupu predchádzajúceho jeho vydaniu.

7. Krajský súd konštatoval, že zákon stanovuje formálne kritériá pre posudzovanie doby štúdia na vojenských stredných školách a neobsahuje zákonné zmocnenie pre odchylné posúdenie tejto doby u jednotlivca. Krajský súd vyhodnotil, že žalovaná postupovala v súlade so zákonom, pokiaľ obdobie štúdia v 1. a 2. ročníku Vojenskej strednej odbornej školy v Žiline žalobcovi nezhodnotila v kategórii funkcií a dospela k správne skutkovému záveru, že žalobca do 31.12.1999 získal v I. kategórii funkcií 14 rokov a 3 dni a v II. kategórii funkcií 5 rokov a 147 dní. Podľa krajského súdu zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že žalobca v I. a II. kategórii funkcií získal menej ako 20 rokov, teda ku dňu 01. augusta 2018, kedy dovŕšil 55 rokov veku nesplnil podmienky, ktoré má na mysli citované ustanovenie § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. Krajský súd zároveň konštatoval, že ku dňu skončenia výkonu služby v I. kategórii funkcií t. j. k 31. decembru 1999 nebolo preukázané, že by bol žalobca zo zamestnania prepustený z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať doterajšie zamestnanie vzhľadom na zdravotný stav a z dôvodu racionalizačných a organizačných opatrení bol prepustený až dňom 31.12.2002. Z tohto dôvodu preto nesplnil ani podmienky, ktoré má na mysli citované ustanovenie § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. pre nárok na starobný dôchodok dovŕšením 55 rokov veku. S ohľadom na uvedené skutočnosti správny súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú s poukazom na § 190 SSP zamietol.

8. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu včas podal kasačnú sťažnosť žalobca (ďalej ako „sťažovateľ“) z dôvodu, že krajský súd rozhodol „na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a výrazne sa odklonil od výkonu objektívneho dokazovania a zisťovania pravdy, nepreveroval hodnovernosť univerzálnych listinných dôkazov, spoliehal sa len na mechanicky predložené názory Sociálnej poisťovne a nevykonával vyčerpávajúcim spôsobom dokazovanie, návrhy žalobcu zostali opäť nepovšimnuté i naďalej, vyhol sa hodnoteniu antihumánneho režimu, porušovaniu ľudských práv a slobôd a zneužívania mladistvých na VSOŠ“ a žiadal, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že zruší preskúmané rozhodnutie a prvostupňové rozhodnutie žalovanej a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sťažovateľ žiadal kasačný súd o priznanie náhrady trov konania.

9. Sťažovateľ sa nestotožnil so záverom žalovanej, že v 1. a 2. ročníku VSOŠ nevykonával službu, v tejto súvislosti ponúkol výsluch svedkov k objasneniu, akú službu a činnosť v skutočnosti vykonával, prečo bol podrobovaný v 1. a 2. ročníku ostrej vojenskej príprave a vojenskému výcviku. Nesprávne označovanie mladistvých žiakov vojenských stredných odborných škôl ako chovanci podľa zákona o platových pomeroch príslušníkov ozbrojených zborov považuje za účelové. Sťažovateľ je toho názoru, že súčasťou práva na dostatočné a kvalitné odôvodnenie je povinnosť vyrovnáť sa s každým argumentom a návrhom žalobcu. Sťažovateľ uviedol, že krajský súd a generálny riaditeľ ho „ad hoc cieľavedome označujú za akéhosi „chovanca“, len aby sa zbavili všetkých podozrení zo zneužívania

mladistvých na vojenských stredných školách a pošľapávania ľudských práv od roku 1949 do roku 1991“.

10. Sťažovateľ namietal, že krajský súd neposúdil finančné a naturálne príjmy na dôchodkové účely počas 1. až 4 ročníka VSOŠ, ani ich neposúdil ako plnenie podľa § 218 písm. e) a § 230 zákona č. 65/1965 Zb. a tiež neposúdil hodnotu 10 ročného záväzku sťažovateľa k výkonu ďalšej vojenskej služby.

11. Sťažovateľ ďalej namietal, že krajský súd odmietol posudzovať obchádzanie špeciálneho vojenského predpisu Del-27-4, keď žiaci VSOŠ mladší ako 18 rokov dochádzali na vojenskej strelnici do styku s ostrou muníciou, hoci to bolo uvedeným predpisom prísne zakázané. Sťažovateľ sa nestotožnil ani s odmietnutím krajského súdu posudzovať výkon dozornej služby na rote v 1. a 2. ročníku VSOŠ, posudzovať výkon nútených prác, bezdôvodné obmedzovanie slobody pohybu a osobnej slobody, či posudzovať právne predpisy, nariadenia, smernice a rozkazy vydané vrchnými veliteľmi ozbrojených síl ČSSR.

12. Podľa názoru sťažovateľa nečinnosť krajského súdu a žalovanej ovplyvňuje jeho postavenie do tej miery, že je možné vraviť o jave odopretia spravodlivosti. Sťažovateľ poukázal na rozhodnutia súdov v Českej republike, ktoré podľa sťažovateľa rozhodovali o rovnakých osudoch vojenských kolegov z čias trvania spoločnej ČSĽA.

13. Sťažovateľa ďalej s poukazom na § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. namietal, že predmetné ustanovenie užíva termín služba a nie služobný pomer, čo znamená, že ide aj o reálny výkon služby žiakov VSOŠ.

14. Sťažovateľ uviedol, že žiada „od pána generálneho riaditeľa žalovanej, aby vysvetlil prečo vojenskú základnú službu 702 dní musel absolvovať ešte ako mladistvý (17. ročný) už v 3. ročníku VSOŠ od 08.08.1980 do 10.07.1982 ako vojak základnej služby (vek 18. rokov dovŕšil oveľa neskôr až 01.08.1981), no orgány štátnej správy mu túto evidentne odslúženú dobu jednoducho odstrihli a nehanebne rátajú na dôchodkové účely až od dovŕšenia 18-tich rokov veku!“.

15. Sťažovateľ namietal, že príloha nariadenia vlády predstavovala iba typizovaný zoznam prác zaradených do preferovaných pracovných kategórií a bol ďalej konkretizovaný na úroveň konkrétnych povolaní príslušným rezortným zoznamom, ktoré boli založené len na metóde taxatívneho výpočtu a pokiaľ nebolo konkrétne povolanie uvedené v príslušnom rezortnom zozname ako zamestnanie zaradené do I. či II. pracovnej kategórie, nemohlo byť na základe rozširujúceho výkladu ustanovenia zákona či vykonávacieho nariadenia do takejto kategórie priradené, a to ani na základe súdneho rozhodnutia

16. Vo vzťahu k § 168 vyhlášky č. 149/1988 Zb., podľa ktorého sa doba vojenskej činnnej služby, vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania, započítava v tej preferovanej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený sťažovateľ uviedol, že tam nie je uvedená III. pracovná kategória, ktorá sa dnes priznáva žiakom VSOŠ. Sťažovateľ s poukazom na ust. § 3 nariadenia vlády č. 117/1988 Zb. uviedol, že pre potreby posúdenia činnosti v preferovanej pracovnej kategórii pre kategóriu žiakov VSOŠ nie je vyžadovaná pravidelnosť praktického vyučovania na pracoviskách a možno ju hodnotiť samostatne podľa § 14 zákona č. 100/1988 Zb.

17. Sťažovateľ uviedol, že bol porušovaný čl. 38 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a bez následkov bol na VSOŠ porušovaný aj Zákonník práce.

18. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, je prípustná a bola podaná oprávnenou osobou, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) po oboznámení sa s dôvodmi kasačnej sťažnosti a súdnym spisom, vrátane administratívneho spisu, zistil, že kasačná sťažnosť je nedôvodná a preto ju zamietol z nasledovných dôvodov:

19. Z administratívneho spisu bolo zistené, že žalobca žiadosťou zo dňa 12.07.2019 požiadal Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku, ktorý žiadal priznať od 01.08.2018, t. j. odo dňa dovŕšenia 55. roku veku. Podľa potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava č. VÚSZ-XXXXXXXXXXXXXXXX/2018 zo dňa 08.12.2018 bol žalobcovi podľa zákona č. 328/2002 Zb. priznaný výsluhový dôchodok od 01.01.2003. Pre nárok na výsluhový dôchodok a stanovenie jeho sumy bola podľa potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia započítaná doba výkonu základnej vojenskej služby od 08. augusta 1980 do 10. júla 1982 v II. kategórii funkcií, doba služby vojaka z povolania od 11. júla 1982 do 31. decembra 1985 v II. kategórii funkcií, doba služby vojaka z povolania od 01.01.1986 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií a doba služby vojaka z povolania od 01.01.2000 do 31.12.2002 v III. pracovnej kategórii. Celkovo žalobca v I. a II. kategórii funkcií získal menej ako 20 rokov, preto nesplnil podmienky § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. ku dňu 01. augusta 2018 a taktiež nesplnil ani podmienky stanovené v § 21 ods. 1 písm. b/ citovaného zákona. Nárok na starobný dôchodok dovŕšením 55. roku veku teda žalobcovi nevznikol.

20. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia Bratislava dobu štúdia na vojenskej strednej odbornej škole (ďalej „VSOŠ“) v Žiline od 01. septembra 1978 do 07.08.1980 nehodnotil ako dobu služobného pomeru pre nárok na výsluhový dôchodok. Doba štúdia v tomto období bola žalobcovi zhodnotená pre posúdenie nároku na starobný dôchodok v III. pracovnej kategórii.

21. Sporným medzi účastníkmi konania zostala otázka, či dobu štúdia na VSOŠ v období od 01.09.1978 do 07.08.1980 je možné posúdiť ako dobu výkonu služby v I. resp. II. kategórii funkcií (ako to požaduje žalobca) alebo v III. pracovnej kategórii (ako to učinila žalovaná).

22. Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom ku dňu 21.11.2019 (právoplatnosť preskúmaného rozhodnutia) nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

23. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1980 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň
b/ 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
c/ 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

24. Podľa § 14 ods. 4 citovaného zákona ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

25. Podľa § 129 citovaného zákona pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa tejto časti (ďalej len "vojaci z povolania"), platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak.

26. Podľa § 130 ods. 1 citovaného zákona služba vojakov z povolania (ďalej len "služba") vykonávaná pred 1. januárom 2000 je zaradená na účely dôchodkového zabezpečenia podľa druhov vykonávaných funkcií do I. alebo II. kategórie. Služba vykonávaná po 31. decembri 1999 sa na účely dôchodkového zabezpečenia považuje za zamestnanie III. pracovnej kategórie.

27. Podľa § 130 ods. 2 citovaného zákona ministri obrany, vnútra a spravodlivosti Slovenskej republiky môžu vo svojej pôsobnosti stanoviť, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa zaradenie vykonáva. Pritom môžu stanoviť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného

letca a doba výkonu funkcií osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania.

28. Podľa § 120 ods. 1 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení služba vojakov z povolania sa zaraďuje do I. alebo II. kategórie podľa druhov vykonávaných funkcií.

29. Podľa § 120 ods. 2 citovaného zákona ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky určia vo svojej pôsobnosti, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa zaradenie uskutočňuje; pritom môžu určiť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcií špeciálnej povahy alebo mimoriadneho stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania.

30. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 92/1949 Zb. branný zákon v znení neskorších predpisov vojsko je súhrn vojakov. Vojakmi sa rozumejú osoby, ktoré boli odvedené (§ 15, ods. 1) a majú služobnú povinnosť (§ 20).

31. Podľa § 15 ods. 1 citovaného zákona zápis je úradné konanie, ktorého účelom je vziať brancov do vojenskej evidencie, zistiť predbežne ich spôsobilosť na vojenskú činnú službu a urobiť opatrenie na zlepšenie zdravotnej a inej spôsobilosti brancov pre výkon vojenskej činnej služby.

32. Podľa § 20 ods. 2 citovaného zákona vojenská činná služba zahŕňa:

- a) základnú službu (§ 27),
- b) náhradnú službu (§ 28),
- c) ďalšiu službu (§ 37),
- d) službu vojakov z povolania (§ 25, ods. 1),
- e) službu vojakov vo výslužbe, povolaných prechodne na činnú službu (§ 25, ods. 3),
- f) vojenské cvičenia (§ 39) a
- g) mimoriadnu službu (§ 46, ods. 1, § 47, ods. 1, § 49, ods. 2).

33. Podľa § 25 ods. 1 citovaného zákona vojakmi z povolania sú vojaci, ktorí vojenskú službu vykonávajú ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí podľa osobitných predpisov. Vojaci z povolania sú povinní vojenskou činnou službou, dokiaľ tento ich služobný pomer nezanikne.

34. Podľa § 27 ods. 2 citovaného zákona účinného v čase výkonu základnej služby žalobcu (08.08.1980 - 10.07.1982) základná služba trvá 24 mesiacov a počíta sa odo dňa skutočného jej nastúpenia.

35. Podľa § 1 ods. 1 z. č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení účinnom do 31.12.1997 zákon upravuje niektoré právne pomery občanov Slovenskej republiky konajúcich službu v ozbrojených silách Slovenskej republiky od začiatku výkonu a po celú dobu trvania aj po ukončení ich vojenskej činnej služby.

36. Podľa § 24 ods. 1 citovaného zákona vojakmi z povolania sú práporčiaci, dôstojníci a generáli, ktorí vykonávajú vojenskú službu ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí na vlastnú žiadosť po vykonaní základnej (náhradnej) služby.

37. Podľa § 25 ods. 1 citovaného zákona služobný pomer vojaka z povolania sa uzaviera písomnou formou na dobu najmenej 10 rokov; vzniká dňom, ktorý sa dojednal dohodou medzi občanom a príslušným orgánom ozbrojených síl. Služobný pomer vojaka z povolania zaniká prepustením z tohto služobného pomeru, odňatím alebo stratou vojenskej hodnosti, prepustením z vojska alebo úmrtím.

38. Kasačný súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom správneho súdu ohľadne vyhodnotenia doby štúdia sťažovateľa na VSOŠ v období od 01.09.1978 do 07.08.1980. Aj podľa názoru kasačného súdu túto dobu nie je možné považovať za dobu služby vojaka z povolania, ktorá je

pre účely zaradenia služby do I. kategórie funkcií rozhodujúca podľa § 120 ods. 1 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení, ako aj § 130 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

39. Vojakmi z povolania sú práporčíci, dôstojníci a generáli, ktorí vykonávajú vojenskú službu ako svoje povolanie v služobnom pomere (§ 24 ods. 1 zákona č. 76/1959 Zb.), ktorý sa v zmysle § 25 ods. 1 citovaného zákona uzaviera písomnou dohodou. V zmysle § 25 ods. 1 branného zákona vojakmi z povolania sú vojaci, ktorí vojenskú službu vykonávajú ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí podľa osobitných predpisov. Vojaci z povolania sú povinní vojenskou činnou službou. V zmysle § 130 ods. 1 z. č. 100/1988 Zb. a § 120 ods. 1 z. č. 121/1975 Zb. služba vojakov z povolania vykonávaná pred 1. januárom 2000 sa zaraďovala do I. alebo II. kategórie.

40. Status vojaka definovalo ustanovenie § 2 ods. 2 branného zákona, podľa ktorého vojakmi sa rozumeli osoby, ktoré boli odvedené a mali služobnú povinnosť, avšak ešte nešlo o vojaka z povolania. Skutočnosť, že žalobca sa v súvislosti s nástupom na VSOŠ podrobil odvodovému konaniu, nezakladala jeho status vojaka vo vojenskej činnej službe definovanej v § 20 ods. 2 branného zákona. Z uvedeného jasne vyplýva, že samotný odvod sťažovateľa nastupujúceho do prvého ročníka VSOŠ neznamenal zmenu jeho statusu na vojaka vo vojenskej činnej službe, teda ani na vojaka z povolania.

41. Samotné druhy vojenskej činnej služby stanovuje § 20 ods. 2 branného zákona. Okrem služby vojakov z povolania (§ 20 ods. 2 písm. d/) vojenskou činnou službou je aj základná služba (§ 20 ods. 2 písm. a/). Čo sa týka základnej služby, táto sa posudzuje v určitých prípadoch ako služba vojakov z povolania, a to vtedy, ak jej absolvent bol po jej skončení prijatý do služobného pomeru vojaka z povolania. V tom prípade sa doba výkonu základnej vojenskej služby započíta do I. kategórie funkcií, ak bol vojak z povolania prvý raz ustanovený do služby zaradenej do I. kategórie funkcií - § 168 ods. 2 vyhlášky FMP a SV č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonával § 120 z. č. 121/1975 Zb., resp. § 168 vyhlášky FMP a SV č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonával § 130 z. č. 100/1988 Zb.

42. Doba štúdia na VSOŠ nebola uvedená ako vojenská činná služba v § 20 ods. 2 branného zákona, pričom ju nie je možné stotožniť so žiadnou tam uvádzanou službou (ani službou vojakov z povolania, ani so základnou službou). Preto túto dobu nie je možné zaradiť do I. alebo II. kategórie funkcií.

43. Tomuto výkladu zodpovedá aj Smernica č. 11/1985 z 02. augusta 1985 náčelníka kádrovej správy Ministerstva národnej obrany pre spracovanie výkazu dôb a kategórií funkcií (pracovných kategórií) rozhodných pre realizáciu kádrových opatrení, zabezpečenie peňažitými dávkami podľa zákona o niektorých služobných pomeroch vojakov č. 76/1959 Zb. a pre sociálne zabezpečenie. Podľa prílohy č. 1 k smernici (Zásady pre vykazovanie občianskeho zamestnania (náhradných dôb) a niektorých druhov služieb považovaných za zamestnanie) štúdiom po skončení povinnej školskej dochádzky sa vyказuje ako druh činnosti: štúdium, s tým, že sa takto vyказuje aj doba štúdia na vojenských školách pred povolaním k výkonu základnej (náhradnej) služby (vojenské gymnázia, VSOŠ, JMK, VOŠ) podľa § 10 ods. 1 písm. d/ zákona č. 121/1975 Zb.

44. Podľa prílohy č. 1 v tomto prípade išlo o občianske zamestnanie s druhom činnosti štúdium, a nie o vojenskú službu vojakov z povolania, ktorá sa vyказovala v prílohe č. 2. V prílohe č. 2 je ako druh služby pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania uvedená aj základná služba (pred 01.10.1949 tiež prezenčná služba), pričom čo sa týka kategorizácie, od 01.01.1965 sa vyказuje v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania po prvýkrát ustanovený. Nie je pritom rozhodné, či základnú službu absolvoval ako súčasť štúdia na VSOŠ.

45. Je teda potrebné konštatovať, že štúdium po ukončení povinnej školskej dochádzky na VSOŠ nie je službou vojakov z povolania, pričom toto štúdium sa do služby zarátava až momentom skutočného nastúpenia na základnú (náhradnú) službu (§ 27 ods. 2 branného zákona), avšak nie z dôvodu štúdia na VSOŠ, ale z dôvodu vykonávania základnej (náhradnej) služby. Keďže žiaci VSOŠ fakticky vykonávajú vojenskú činnú službu po zložení prísahy, tento deň je prvým dňom, ktorým môže byť základná vojenská služba hodnotená v I. resp. II. kategórii funkcií (podľa toho, do ktorej kategórie funkcií bol vojak z povolania po ukončení základnej vojenskej služby prvýkrát ustanovený).

46. Tak tomu bolo aj v danom prípade, keď podľa potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava zo dňa 08. decembra 2018 bola žalobcovi zarátaná doba v II. kategórii funkcií od 08.08.1980 do 10.07.1982 ako základná služba vo vojenskej škole, keď po skončení základnej služby dňa 11.07.1982 pokračoval ako vojak z povolania v II. kategórii funkcií. Sociálna poisťovňa teda správne rozhodla, keď na účely zisťovania nároku na starobný dôchodok žalobcu ako obdobie I. alebo II. kategórie funkcií nezarátala obdobie štúdia na VSOŠ pred nástupom na základnú službu vo vojenskej škole. Toto obdobie je potrebné kategorizovať ako civilné zamestnanie, pretože v ňom žalobca nevykonával službu vojaka z povolania a nevykonával ani základnú resp. náhradnú vojenskú službu.

47. Čo sa týka sťažnostných námietok, kasačný súd k nim uvádza nasledovné:

48. Sťažovateľ namieta, že krajský súd neposúdil finančné a naturálne príjmy na dôchodkové účely počas prvého až štvrtého ročníka VSOŠ. Nebolo potrebné posudzovať dosiahnuté príjmy žalobcu, keďže nebol splnený základný predpoklad pre vznik nároku na starobný dôchodok a to dosiahnutie potrebného počtu rokov v I. alebo II. kategórii funkcií pre aplikáciu § 21 ods. 1 písm. b/, c/ zákona č. 100/1988 Zb.

49. Pokiaľ sťažovateľ uvádza, že počas jeho štúdia na VSOŠ dochádzalo k praktikám, ktoré boli podľa jeho názoru porušovaním špeciálnych vojenských predpisov v styku s ostrou muníciou resp. sa jednalo o nútenú prácu žiakov VSOŠ, uvedené je pre posúdenie zákonnosti preskúmaného rozhodnutia žalovanej o žiadosti sťažovateľa o starobný dôchodok právne irelevantné. Ozbrojovanie 14 až 16 ročných žiakov VSOŠ a náplň ich činnosti, hoci podobnej činnosti vojakov v činnej službe alebo v službe vojakov z povolania, nemohlo založiť v zmysle uvedených ustanovení branného zákona a zákona č. 76/1959 Zb. služobný pomer týchto vojakov ako vojakov z povolania, ktorý je pre účely zaradenia služby do I. kategórie funkcií rozhodujúci podľa zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení a taktiež aj zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Samotné podmienky žiakov vojenských škôl nepodmieňujú zmenu právneho názoru Sociálnej poisťovne alebo správneho súdu ohľadne charakteru posudzovaného obdobia. V tejto súvislosti kasačný súd zdôrazňuje, že nebolo potrebné vykonávať dokazovanie o týchto otázkach, ktoré navrhol sťažovateľ a pokiaľ správny súd toto dokazovanie nevykonával, konal procesne správne a zákonne.

50. Sťažovateľ ďalej namietal, že nečinnosť správneho súdu a Sociálnej poisťovne ovplyvňuje postavenie do tej miery, že je možné vraviť o jave odopretia spravodlivosti. V tejto súvislosti kasačný súd uvádza, že či už žalovaná alebo správny súd neodopreli žalobcovi meritórne rozhodnutie o jeho nároku uplatnenom v správnom konaní a vo veci riadne rozhodli. Nie je teda možné uvažovať o tom, že by boli nečinní a že by žalobcovi upreli jeho právo na súdnu resp. inú právnu ochranu v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude splnením očakávania a predstavy účastníka konania. Taktiež už podľa mnohonásobne judikovaného názoru ústavného súdu základné práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy, článku 36 ods. 1 Listiny a právo podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania (uznesenie Ústavného súdu SR I. ÚS 111/2017-17 zo dňa 08.03.2017).

51. K poukazovaniu na rozsudky súdov Českej republiky kasačný súd uvádza, že judikatúra súdov Českej republiky nie je pre kasačný súd záväzná. Stanovisko NS ČSSR sp. zn. Cpjf 46/77 vo vzťahu k meritu tejto veci nemožno aplikovať.

52. Čo sa týka námietky, že § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. užíva termín služba a nie služobný pomer, čím sťažovateľ odôvodňuje, že postačuje aj reálny výkon služby žiakov VSOŠ, s týmto sa taktiež kasačný súd nestotožnil. § 14 ods. 4 odkazuje na § 129 zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý uvádza, že ustanovenia tohto zákona platia pre vojakov z povolania, pričom § 130 citovaného zákona

uvádza legislatívnu skratku „služba“, ktorou sa rozumie služba vojakov z povolania. Nemôže teda ísť o hocijakú službu, ale službu, ktorú vykonáva vojak z povolania, čo v spornom období žalobca rozhodne nebol.

53. Nedôvodná je tiež sťažnostná námietka, že žalovaná nezarátala do doby výkonu I. kategórie funkcií celú základnú vojenskú službu od 08.08.1980 do 10.07.1982, ale „mu túto evidentne odslúženú dobu jednoducho odstrihla a nehanebne rátala na dôchodkové účely až od dovŕšenia 18-tich rokov veku!“. Uvedené je v priamom rozpore s administratívnym spisom a preskúmaným rozhodnutím, keď v I. kategórii funkcií bolo zarátané obdobie od 08. augusta 1980 do 10. júla 1982, ako to vyplýva z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 08. decembra 2018.

54. Čo sa týka námietky ohľadne taxatívneho výpočtu konkrétnych povolání, ktoré patrili do I. či II. pracovnej kategórie, kasačný súd poukazuje na skutočnosť, že žalovaná nie je oprávnená zaraďovať zamestnanca do pracovných kategórií, ale toto oprávnenie patrilo do pôsobnosti zamestnávateľov na základe rezortných zoznamov. Zákon č. 100/1988 Zb. v § 130 ods. 1 sám stanovil, že služba vojakov z povolania vykonávaná pred 1. januárom 2000 je zaradená podľa druhov vykonávaných funkcií do I. alebo II. kategórie. Príslušné ministerstvá môžu ustanoviť, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa zariadenie vykonáva. Ak nie je splnená základná podmienka a to služba vojakov z povolania (resp. iné vojenské činné služby v zmysle branného zákona), potom ani výkladom a rozhodovacou činnosťou súdov nie je možné preklenúť účel sledovaný zákonmi o sociálnom zabezpečení, výlučne vo vzťahu ku kategorizácii preferovaných služieb vojakov z povolania.

55. Výklad § 168 vyhlášky č. 149/1988 Zb. zo strany sťažovateľa je nenáležitý, pretože pri započítaní doby do I. alebo II. kategórii funkcií musí ísť o dobu vojenskej činnnej služby vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania, a nie o štúdium na strednej vojenskej škole pred nástupom na základnú vojenskú službu. K aplikácii § 3 NV č. 117/1988 Zb. je potrebné uviesť, že toto ustanovenie sa týkalo započítania doby štúdia žiaka stredného odborného učilišťa pripravovaného pre zamestnanie I. alebo II. pracovnej kategórie (napríklad v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach atď.), teda nešlo o prípady započítania doby štúdia v kategórii funkcií.

56. Ani tvrdenie o porušovaní v tom čase platného Zákonníka práce a článku 38 ods. 1 Ústavy SR práce pri štúdiu sťažovateľa na VSOŠ je v danom prípade právne irelevantné, pretože namieta samotné podmienky na vojenskej škole. Uvedené otázky však nie sú predmetom súdneho prieskumu zákonnosti žalobou napadnutého administratívneho rozhodnutia a postupu predchádzajúceho jeho vydaniu a nemohli byť ani predmetom prípadného dokazovania pred žalovanou ako správnym orgánom.

57. Na záver kasačný súd uvádza, že judikatúru v danej oblasti možno považovať za ustálenú (napríklad rozsudky NS SR sp. zn. 9Sžsk/99/2017, 9So/214/2016, 9So/175/2016, 9So/44/2017, 9So/108/2016, 9Sžsk/20/2018, 7Sk/22/2019).

58. Kasačný súd dodáva, že z ustálenej judikatúry NS SR aj Ústavného súdu SR vyplýva, že správny súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia správneho súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces.

59. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov správneho súdu spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. S týmito sa kasačný súd stotožňuje v celom rozsahu. Vzhľadom na

uvedené dôvody považoval kasačný súd rozhodnutie krajského súdu za vecne správne a kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

60. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP a žalovanej, ktorá mala úspech v kasačnom konaní a teda má právo na náhradu trov kasačného konania, túto náhradu nepriznal, pretože neboli splnené podmienky uvedené v § 168 SSP. Žalobca ako neúspešný účastník kasačného konania v zmysle § 167 SSP a contrario nemá právo na náhradu trov kasačného konania.

61. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.